

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 214g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 312 din Codul penal

(subiecții infracțiunii de declarație mincinoasă)

CHIȘINĂU
19 februarie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
 dlui Sergiu LITVINENCO,
 dlui Ion MALANCIUC,
 dnei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA,
 dnei Liuba ȘOVA, *judecători*,
 cu participarea dlui Cristian Rotaru, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 octombrie 2025,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 19 februarie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 312 din Codul penal, ridicată de dl Pavel Gherman și de dna Ala Gherman, părți în dosarul nr. 10-2142/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător de instrucție Ana Bologan, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele cauzei penale

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost prezentate de autorii excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. La 7 iunie 2024, dnii Ion Gherman și Pavel Gherman și dna Ala Gherman au depus o plângere la Procuratura municipiului Chișinău, prin care au solicitat pornirea urmăririi penale în privința dlui Vasile Vutcărau, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 312 (*declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă*) din Codul penal.

5. Printr-o ordonanță din 31 iulie 2025, procurorul căruia i s-a repartizat cazul a refuzat începerea urmăririi penale și a clasat procesul penal înregistrat. Domnul Pavel Gherman și dna Ala Gherman au contestat ordonanța procurorului, pe baza articolului 299¹ din Codul de procedură penală, în fața procurorului ierarhic superior. Procurorul ierarhic superior le-a respins contestația, printr-o ordonanță din 4 septembrie 2025.

6. La 26 septembrie 2025, dl Pavel Gherman și dna Ala Gherman au contestat ordonanța procurorului ierarhic superior, pe baza articolului 313 din Codul de procedură penală, în fața judecătorului de instrucție.

7. În cadrul procedurilor din fața judecătorului de instrucție, dl Pavel Gherman și dna Ala Gherman au ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 312 din Codul penal.

8. Printr-o încheiere din 2 octombrie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-a asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

10. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 312

Declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă

„(1) Prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase de către martor, victimă sau partea vătămată, a concluziei false de către specialist sau expert, a traducerii sau a interpretării incorecte de către traducător sau interpret, dacă această acțiune a fost săvârșită în cadrul procesului civil, procesului penal, procesului contravențional sau în instanța de judecată internațională,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 2 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) legate de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) săvârșite din interes material;

c) însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 550 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

11. Autorii sesizării afirmă că norma contestată este lipsită de claritate și previzibilitate, deoarece nu definește în mod expres categoria subiecților care cad sub incidența infracțiunii prevăzute de articolul 312 din Codul penal. Deși norma penală în discuție sancționează declarațiile mincinoase prezentate în cadrul unui proces judiciar doar de către martor, victimă și partea vătămată, legislatorul a omis să incrimineze declarațiile prezentate de alți participanți la proces, cum ar fi, de exemplu, partea interesată. Prin urmare, autorii consideră că lipsa unui mecanism efectiv de sancționare a declarațiilor mincinoase ale părților interesate compromite principiul egalității armelor și obstrucționează înfăptuirea justiției.

12. Totodată, autorii evidențiază că norma penală tolerează impunitatea, deoarece nu stabilește explicit remedii în cazul în care infracțiunea de declarație mincinoasă este comisă de unii participanți la proces. În același timp, norma contestată nu stabilește în mod clar la care etapă procesuală poate interveni răspunderea penală pentru declarații mincinoase.

13. Prin urmare, autorii excepției pretind că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 7, 20, 23 și 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de părți în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectele cărora li s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate este articolul 312 din Codul penal. Curtea observă că prevederile articolului contestat nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor formulate de autorii excepției.

18. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează plângerea împotriva ordonanței de refuz privind începerea urmăririi penale pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 312 din Codul penal (a se vedea § 7 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea ține cont de prevederile contestate la soluționarea cauzei.

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorilor sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 15).

20. Autorii excepției au susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*calitatea legii*) și 26 (*dreptul la apărare*) din Constituție.

21. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 4 și 7 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 105 din 5 septembrie 2024, § 22).

22. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea observă că legislatorul a reglementat dreptul posibilelor victime ale infracțiunilor de a formula o plângere la organul de urmărire penală, care este obligat să o primească și să o examineze (a se vedea articolele 263 și 265 din Codul de procedură penală). În cazul în care organul de urmărire penală refuză să primească plângerea și să demareze urmărirea penală, legislatorul a reglementat un mecanism de contestare. În primul rând, persoana are dreptul de a contesta acest refuz la procurorul/procurorul ierarhic superior, conform procedurii stabilite de articolele 298-299² din Codul de procedură penală. În al doilea rând, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns de la procuror la plângerea sa în termenul prevăzut de lege, legislatorul a reglementat dreptul persoanelor afectate să formuleze o plângere în fața judecătorului de instrucție (articolul 313 din Codul de procedură penală). La rândul său, judecătorul de instrucție are competența deplină de a verifica

legalitatea acțiunilor și a actelor procurorului și de a-l obliga să lichideze încălcările drepturilor și libertăților persoanei care a formulat plângerea (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 43 din 14 mai 2024, § 20), dacă identifică asemenea încălcări.

23. În aceste condiții, Curtea constată că competența organului de urmărire penală și a judecătorului de instrucție de a examina plângerile formulate de potențialele victime ale faptelor ilicite nu este limitată. Prin urmare, Curtea nu reține incidența articolului 20 din Constituție în prezenta cauză.

24. Referitor la incidența articolelor 1 alin. (3) și 23 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a notat că preeminența dreptului presupune, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice. Standardul calității legii penale substanțiale este garantat de articolele 1 alin. (3), 22 și 23 alin. (2) din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 97 din 12 iulie 2022, §§ 26-27; DCC nr. 43 din 14 mai 2024, § 27).

25. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că exigența previzibilității este îndeplinită atunci când justițiabilul poate afla, din chiar textul normei juridice pertinente, iar la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe sau cu ajutorul unor juriști profesioniști, care sunt acțiunile și omisiunile ce-i pot angaja răspunderea penală și care este pedeapsa care îi poate fi aplicată în cazul încălcării unei norme (a se vedea HCC nr. 25 din 12 august 2021, § 65; DCC nr. 180 din 25 noiembrie 2021, § 24). Curtea reiterează că o normă de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (a se vedea DCC nr. 32 din 19 martie 2020, § 25).

26. Curtea reține că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de articolul 312 din Codul penal constă din fapta prejudiciabilă materializată prin prezentarea, cu bună-știință, (i) a declarației mincinoase, (ii) a concluziei false, (iii) a traducerii sau a interpretării incorecte – cu condiția că oricare din aceste acțiuni trebuie să fi fost săvârșită în cadrul procesului civil, procesului penal, procesului contravențional sau în instanța de judecată internațională. Totodată, legislatorul a stabilit în mod precis subiecții speciali ai infracțiunii în discuție, corespunzător faptelor prejudiciabile enumerate în teza precedentă: (i) martor, victimă sau parte vătămată, (ii) specialist sau expert, (iii) traducător sau interpret.

27. Astfel, referitor la criticile autorilor privind pretinsa neclaritate și imprevizibilitate a normei penale atacate, Curtea nu poate identifica în ce măsură autorii sesizării se află în imposibilitate de a determina întinderea cercului de subiecți ai infracțiunii de declarație mincinoasă, inclusiv cu ajutorul interpretării de către instanțele judecătorești, prin recurgerea la consiliere juridică sau prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul textului criticat. Același raționament al Curții este valabil și în raport cu criticile autorilor referitoare la incertitudinea etapei procesuale la care intervine răspunderea penală angajată pe baza prevederilor atacate. Prin urmare, articolul 1 alin. (3) în coroborare cu articolul 23 din

Constituție nu devine incident, motiv din care Curtea constată caracterul nefondat al sesizării în acest capăt al său.

28. Referitor la articolul 26 din Constituție, Curtea reține că o persoană poate pretinde incriminarea unui anumit tip de comportament doar dacă demonstrează că legislatorul are o obligație pozitivă de a stabili sancțiuni penale pentru comportamentul în discuție, în vederea protejării unor drepturi fundamentale cu caracter substanțial. În această cauză, autorii sesizării menționează că legislatorul a omis să incrimineze prezentarea, cu bunăștiință, a declarației mincinoase de către partea interesată. În susținerea poziției sale, autorii pretind că obligația legislatorului de a incrimina fapta respectivă rezultă din dreptul la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție, care reprezintă o normă constituțională de natură procedurală. Curtea reține că articolul 26 din Constituție nu stabilește vreo obligație a legislatorului de a incrimina fapte. Pe baza acestui articol legislatorul are obligația să stabilească un cadru normativ care să conțină suficiente garanții procedurale pentru a le permite persoanelor să se apere în mod efectiv în procesele de judecată. Din acest motiv, Curtea declară inadmisibil acest capăt al sesizării.

29. Curtea a subliniat în jurisprudența sa că politica penală a statului reprezintă o chestiune rezervată Parlamentului (articolul 72 alin. (3) lit. n) din Constituție). În acest sens, Parlamentul se bucură de o marjă discreționară la elaborarea politicii penale naționale, în particular atunci când decide dacă o conduită trebuie incriminată sau dacă unele fapte trebuie sancționate penal (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 82).

30. În același timp, Curtea observă că problema abordată de autorii excepției de neconstituționalitate își are sursa în aplicarea legii, nu în neclaritatea acesteia. Pe această cale, Curtea subliniază că judecata sa este o „o judecată a legilor”, la modul abstract, dar nu „o judecată a cazurilor concrete”. Curtea nu poate verifica, potrivit competențelor sale, caracterul necesar și proporțional al modului de aplicare a prevederilor contestate în circumstanțele unei cauze particulare. Această competență le revine instanțelor de drept comun (a se vedea DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 45).

31. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental, Curtea constată că nici articolele 4 și 7 din Constituție nu sunt incidente.

32. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. (d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 312 din Codul penal, ridicată de dl Pavel

Gherman și de dna Ala Gherman, părți în dosarul nr. 10-2142/2025, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 19 februarie 2026

DCC nr. 20

Dosarul nr. 214g/2025